EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 14.12.2018.
COM(2018) 829 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Civildienesta noteikumu XII pielikuma piemērošanu

KOMISIJAS STARPPOSMA ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Civildienesta noteikumu XII pielikuma piemērošanu

1. JURIDISKAIS PAMATS

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu (CN) XII pielikuma 14. panta 2. punktu 2018. gadā Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei starpposma ziņojumu par Civildienesta noteikumu XII pielikuma piemērošanu.

Šā starpposma ziņojuma mērķis ir sniegt pārskatu par to, kā laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam īstenoti ES ierēdņu pensiju programmas (*PSEO*) līdzsvarošanas noteikumi. Minētie noteikumi ir paredzēti CN 83.a pantā un to XII pielikumā[1].

2. *PSEO* PAMATIEZĪMES

2.1. *PSEO* juridiskais pamats

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 83. pantu:

- pabalstus, ko izmaksā atbilstoši šai pensiju shēmai[2], sedz no Savienības budžeta;
- dalībvalstīm kopīgi jāgarantē šo pabalstu samaksa; un
- ierēdņiem jāfinansē viena trešdaļa no pensiju programmas izmaksām.

83.a pantā ir noteikts, ka pensiju programmas līdzsvaru nodrošina ar noteikto pensionēšanās vecumu un programmas iemaksu likmi. Tajā ir arī noteiktas ikgadējās procedūras pensiju programmas iemaksu likmes pārskatīšanai, kā arī procedūras, kas veicamas reizi piecos gados.

CN XII pielikumā ir izklāstīti aktuārie noteikumi par iemaksu likmes aprēķināšanu, lai nodrošinātu pensiju programmas līdzsvaru.

2.2. Nosacītā (teorētiskā) fonda princips

PSEO ir nosacīts (teorētisks) fonds ar noteiktiem pabalstiem, kurā personāls ar iemaksu palīdzību finansē savas nākotnes pensijas. Lai arī faktiski ieguldījumu fonds nepastāv, summa, kas ar šāda fonda palīdzību tiktu iekasēta, tiek uzskatīta par ieguldītu dalībvalstu ilgtermiņa obligācijās un ir atspoguļota pensiju saistībās, kas ir reģistrētas Eiropas Savienības gada pārskatos. Dalībvalstis kopīgi garantē pabalstu izmaksu saskaņā ar Civildienesta noteikumu 83. pantu un Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 3. punktu.

Tā kā *PSEO* ir izstrādāts kā nosacīts fonds, ar personāla iemaksu palīdzību tiek finansētas maksātāju nākotnes pensijas. Šīs iemaksas faktiski sedz konkrētajā gadā iegūto pensijas tiesību izmaksas un nekādā veidā nav saistītas ar pensiju izdevumiem minētajā gadā. ES

[1] Saskaņā ar CN 83.a pantu to XII pielikums paredz sīki izstrādātus noteikumus Eiropas ierēdņu pensiju shēmas (*PSEO*) līdzsvarošanai.

[2] *PSEO* izmaksājamie pabalsti ir noteikti CN V sadaļas 3. nodaļā un VIII pielikumā. *PSEO* pabalsti ietver izdienas pensijas, pensiju tiesību pārskaitījumus, pabalstus sakarā ar atbrīvošanu no amata, apgādnieka zaudējuma pensijas un invaliditātes pabalstus.

judikatūra ir apstiprinājusi to, ka *PSEO* ir nosacīts fonds, kaut arī ir atzīts, ka tajā manāmas dažas solidaritātes shēmas iezīmes[3].

PSEO atšķiras no vairuma dalībvalstu amatpersonu pensiju programmām, kurās iemaksu likmi vai pabalstus koriģē, lai ik gadu nodrošinātu līdzsvaru starp iekasētajām iemaksām un pensiju izdevumiem. Šāda veida programmās, ja nav iespējams panākt līdzsvaru, starpība tiek segta no budžeta (nodokļiem).

Nosacītais *PSEO* fonds tiek novērtēts gan reizi gadā, gan reizi piecos gados tāpat kā reāla fonda pastāvēšanas gadījumā, tādējādi papildus garantējot tā ilgtspēju ilgtermiņā.

2.3. Aktuārā līdzsvara princips

PSEO līdzsvars tiek regulāri nodrošināts, pārskatot iemaksu likmes un attiecīgā gadījumā pensionēšanās vecumu.

PSEO ievēro aktuārā līdzsvara principu, saskaņā ar kuru personāla gada iemaksām jāaptver viena trešdaļa no attiecīgajā gadā iegūtajām tiesībām[4], kas atbilst nākotnes pensijām, ko šis personāls saņems pēc pensionēšanās, kā arī (attiecīgos apstākļos) invaliditātes pabalstiem, apgādnieka zaudējuma un bāreņu pensijām. Lai varētu veikt šo aprēķinu[5], maksājumus novērtē to pašreizējā vērtībā, izmantojot procentu (pazemināto) likmi. Tādējādi minētais aprēķins ir aktuārais novērtējums.

Pensiju iemaksu likme ir mehānisms, kas katru gadu nodrošina šīs programmas līdzsvaru. Tā tiek automātiski pārskatīta, ja Civildienesta noteikumu 83.a pantā paredzētais aktuārais novērtējums parāda, ka tas ir nepieciešams, lai pilnībā segtu attiecīgajā gadā iegūtās pensiju tiesības. Tādējādi, darbinieki, maksājot pārskatīto iemaksu likmi, iegūst pensijas tiesības par attiecīgo gadu, kuras aizsargā iegūto tiesību princips.

3. CN 2013. GADA REFORMA

Pēdējo gadu laikā Eiropas publisko pārvaldi ir skārušas divas secīgas tālejošas reformas. Civildienesta noteikumu 2013. gada reforma ietvēra vairākus pasākumus, kas ietekmēja *PSEO* darbību un ļāva panākt būtiskus ietaupījumus:

- pensionēšanās vecuma palielināšana (līdz 66 gadiem),
- pensijas uzkrājuma likmes samazināšana (no 1,9 % līdz 1,8 %),
- visu algu, pensiju un pabalstu iesaldēšana uz diviem gadiem 2013. un 2014. gadā, kā arī lēmuma ar atpakaļejošu spēku pieņemšana līdz minimumam samazināt algu pielāgojumus 2011. un 2012. gadā[6]. Atalgojuma pārskatīšanas metodes

---

3 Sk., piemēram, lietas F-105/05, *Wils* pret Parlamentu, 85. punktu un lietas T-439/09, *Purvis* pret Parlamentu, 45. punktu.

4 CN 83. panta 2. punkts.

5 Pensijas iemaksu likmi aprēķina saskaņā ar "plānotās vienības kredītmetodi", kā noteikts starptautiskajā grāmatvedības standartā *IPSAS* 25 (aizstāts ar *IPSAS* 39, kas ir spēkā no 2018. gada 1. janvāra). Lai aprēķinātu iemaksu likmi, aktīvi nodarbināto darbinieku iegūto pensiju tiesību aktuāro vērtību summu, uz ko aktuārajā praksē atsaucas kā uz "dienesta izmaksām", salīdzina ar kopējām šo darbinieku gada pamatalgām.

6 Atalgojumu korekcijas 2011. un 2012. gadā tika attiecīgi samazinātas līdz 0 % un 0,8 % saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regulu (ES) Nr. 422/2014 un Nr. 423/2014.

nepiemērošanas dēļ šo gadu laikā neizdevās saglabāt valstu civildienesta ierēdņu paralēlo pirktspējas attīstību,

– *AD* un *AST* personāla karjeras izaugsmes samazināšana ar ierobežotu pieeju augstākajām pakāpēm,

– zemāku algas likmju ieviešana sekretariāta un kancelejas darbiniekiem, faktiski samazinot to atalgojumu par 13 līdz 40 %,

– darba laika pagarināšana visiem darbiniekiem par 2,5 stundām nedēļā līdz 40 stundām bez papildu finansiālas kompensācijas.

Papildus 2013. gada Civildienesta noteikumu reformas ietvaros tika ieviesti vairāki pasākumi ar mērķi uzlabot sistēmas darbību:

– atbilstoši attiecīgajiem grāmatvedības standartiem[7] un labākajām aktuārajām praksēm, kurām ir nepieciešams noteikts iepriekšējo novērojumu laikposms saskaņā ar aplēsto pēcnodarbinātības pabalstu pienākumu termiņu, kas jāizmanto attiecībā uz procentu likmēm un algu pieaugumu, lai nodrošinātu pensiju programmu līdzsvaru, *PSEO* procentu likmju un algu pieauguma ievērošanai nepieciešamie mainīgie vidējie lielumi tika pagarināti līdz 30 gadiem ar septiņu gadu pārejas periodu,

– lai mazinātu grūtības, ko iepriekš radīja korekcijas metodes pielietošana, tika paredzēti noteikumi tādai metodei, ar kuras palīdzību būtu iespējams katru gadu automātiski pārskatīt pensiju iemaksu likmi. Šajā nolūkā pensiju iemaksu likme tiek regulāri pārskatīta bez konkrēta tiesību akta iesaistīšanas. Pēc tam Komisija pārskatīto likmi divu nedēļu laikā pēc pārskatīšanas informatīvā nolūkā publicē *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* C sērijā,

– 2013. gada Civildienesta noteikumu reformas ietvaros pensionēšanās vecums tika noteikts par otro mainīgo lielumu sistēmas līdzsvarošanā, lai pienācīgi ņemtu vērā turpmākās demogrāfiskās izmaiņas. Komisija tika pilnvarota reizi piecos gados novērtēt pensionēšanās vecumu, ņemot vērā tādu notikumu attīstību, kas ietekmē dalībvalstu ierēdņu un ES darbinieku paredzamo dzīves ilgumu[8]. Komisijai pirmais ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei ir jāiesniedz 2019. gadā.

4. *PSEO* UZTURĒŠANAI LĪDZSVARĀ NEPIECIEŠAMO NOTEIKUMU TEHNISKĀ ĪSTENOŠANA (NO 2014. LĪDZ 2018. GADAM)

Eurostat ir iestāde, kas ir atbildīga par Civildienesta noteikumu XII pielikuma tehnisko īstenošanu. Tai palīdz viens vai vairāki kvalificēti neatkarīgi eksperti, veicot *PSEO* aktuāros novērtējumus. *Eurostat* sadarbībā ar valstu ekspertiem no dalībvalstīm, kas vismaz reizi gadā sasauc 83. pantā minēto darba grupu, izskata metodikas jautājumus, kas radušies, īstenojot minēto pielikumu.

[7] *IPSAS* 25, 91. un 96. pants.

[8] Civildienesta noteikumu 77. panta 6. punkts un 77. panta 7. punkts.

4.1. 83. pantā minētās darba grupas darbība laikposmā no 2014. gada līdz 2018. gadam

Laikposmā no 2014. gada līdz 2018. gadam 83. pantā minētā darba grupa sanāksmes noturēja katru gadu atbilstoši Civildienesta noteikumiem. Darba grupā tika pārrunāti un apstiprināti *Eurostat* sagatavotie metodiskie dokumenti.

Tāpat arī *Eurostat* nodrošina attiecīgās informācijas apmaiņu aktuāros jautājumos ar starptautiskām organizācijām, piemēram, ar *ISRP* (Starptautisko koordinēto organizāciju atalgojumu un pensiju dienestu, kas ietver tādas organizācijas kā ESAO, *NATO*, EUI, Eiropas Padomi un citas), Eiropas Centrālo banku, Eiropas Investīciju banku, Eiropas Investīciju fondu, Eiropas Patentu iestādi un Eirokontroli.

4.2. Kvalificēta neatkarīga eksperta novērtējums

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma 13. panta 2. punktu *Eurostat* jautājumos saistībā ar attiecīgo aktuāra pieņēmumu noteikšanu, aprēķināšanu, kā arī metodisko īstenošanu palīdzību sniedz kvalificēts neatkarīgs eksperts.

Pēc atklāta uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus rezultātiem palīdzību *Eurostat* sniedza:

- *EY Actuaires Conseils* saistībā ar *PSEO* novērtējumiem no 2014. gada līdz 2016. gadam;
- *Agilis S.A.* un *Prudential Ltd.* konsorcijs saistībā ar *PSEO* novērtējumiem 2017. un 2018. gadā.

Abi aktuāri pārskatīja un apstiprināja metodiku, aprēķinus un ziņojumus, kas saistīti ar *PSEO* novērtējumu. Jo sevišķi ar šiem ārējiem ekspertiem tika saskaņoti aprēķinos izmantojamie dati, piemēram, attiecībā uz *PSEO* populāciju un aktuāra pieņēmumiem.

Eurostat sniegtajos galīgajos novērtējuma ziņojumos ir iekļauti šo aktuāru ieteikumi.

Aktuāri veic neatkarīgus paralēlus *PSEO* pensijas iemaksu likmju aprēķinus un sniedz aktuāru atzinumu, kas ir vai nu bez iebildēm, vai ar iebildēm (gadījumā, ja aktuāru rezultāti no *Eurostat* rezultātiem atšķiras vairāk par pieļaujamo būtiskuma slieksni 3 % apmērā).

Attiecībā uz visiem *PSEO* novērtējuma ziņojumiem, kas izdoti laikposmā no 2014. gada līdz 2018. gadam, aktuāri izdeva atzinumu bez iebildēm.

5. PARAMETRI UN AKTUĀRA PIEŅĒMUMI

5.1. Tiesību aktos noteiktie parametri

Tās ir vērtības, kas galvenokārt saistītas ar Civildienesta noteikumu piemērošanu, tostarp noteikumus par pensiju pabalstu aprēķināšanu.

Daži no šiem parametriem mainās atkarībā no konkrētiem nosacījumiem, kas saistīti ar katra ierēdņa individuālo situāciju[9], piemēram:

– ikgadējā uzkrāšanas likme ir 1,8 % — darbiniekiem, kas dienestu ir uzsākuši pēc 2014. gada 1. janvāra, 1,9 % — darbiniekiem, kas dienestu ir uzsākuši no 2004. gada 1. maija līdz 2013. gada 31. decembrim, savukārt 2 % — darbiniekiem, kas dienestu ir uzsākuši līdz 2004. gada 30. aprīlim,

[9] Sk. Civildienesta noteikumu XIII pielikumu.

– “parastais” pensionēšanās vecums, kurā darbinieki var pensionēties bez pensijas pabalstu samazinājuma, svārstās no 60 līdz 66 gadiem,

– darbiniekiem, kas paliek amatā pēc pensijas vecuma sasniegšanas ir paredzētas kompensācijas (Barselonas iniciatīva), savukārt pirmstermiņa pensionēšanās gadījumā — pirms pensionēšanās vecuma sasniegšanas — tiek piemērotas sankcijas.

1. tabulā norādīts saraksts ar galvenajiem tiesību aktos noteiktajiem parametriem, kas izmantoti, veicot aktuāro novērtējumu 2018. gadā.

1. tabula. Galvenie tiesību aktos noteiktie parametri, kas izmantoti, veicot aktuāro novērtējumu 2018. gadā

Parametrs	Vērtība
Juridiskais avots	Civildienesta noteikumi, kas ir spēkā no 01.01.2014.
Atsauces datums dalībnieku sastāvam/populācijai (XII pielikuma 1. pants)	31.12.2017.
Maksimālais oficiālais pensionēšanās vecums (Civildienesta noteikumu 52. pants)	65 gadi (automātiski — ierēdņiem, kas dienestu uzsākuši pirms 01.01.2014.), 66 gadi (automātiski — jauniem ierēdņiem) vai 67 gadi (pēc darbinieka pieprasījuma), vai 70 gadi (izņēmuma kārtā)
Parastais pensionēšanās vecums (Civildienesta noteikumu 52. pants un XIII pielikuma 22. pants)	No 60 līdz 66 gadiem atkarībā no dienestā pavadīto gadu skaita, vecuma un dienesta uzsākšanas datuma
Minimālais pensionēšanās vecums (Civildienesta noteikumu 52. panta b) punkts, VIII pielikuma 9. pants un XIII pielikuma 23. pants)	58. g.
Iztikas minimuma kategorija un pakāpe (VIII pielikuma 6. pants)	1. pakāpes pirmais līmenis
Maksimālā izdienas pensija (Civildienesta noteikumu 77. pants)	70 % no pamatalgas pensionēšanās dienā
Ikgadējā uzkrāšanas likme (Civildienesta noteikumu 77. pants un XIII pielikuma 21. pants)	1,8 % (ierēdņiem, kas dienestu ir uzsākuši pēc 01.01.2014.), 1,9 % (ierēdņiem, kas dienestu ir uzsākuši pēc 01.05.2004.) vai 2 % (ierēdņiem, kas dienestu ir uzsākuši pirms 01.05.2004.) no pamatalgas

Piemaksa ierēdņiem, kas dienesta pienākumus veic pēc parastā pensionēšanās vecuma (VIII pielikuma 5. pants un XIII pielikuma 22. pants)	1,5 % (jauniem ierēdņiem) vai 2,5 % no pamatalgas, vai 5 % no 60 gadu vecumā iegūto pensijas tiesību summas atkarībā no ierēdņa dienesta uzsākšanas dienas, darba stāža līdz 01.05.2004. un vecuma līdz 01.05.2004.
Minimālā izdienas pensija (Civildienesta noteikumu 77. pants)	4 % no iztikas minimuma par katru dienestā pavadīto gadu
Invaliditātes pabalsts (Civildienesta noteikumu 78. pants)	70 % no pamatalgas
Minimālais invaliditātes pabalsts (Civildienesta noteikumu 78. pants)	100 % no iztikas minimuma
Reversijas pensija (Civildienesta noteikumu 79. pants un VIII pielikuma 18. pants)	60 % no izdienas pensijas
Minimālā reversijas pensija (Civildienesta noteikumu 79. pants un VIII pielikuma 18. pants)	35 % no pēdējās pamatalgas
Apgādnieka zaudējuma pensija (Civildienesta noteikumu 79. pants un VIII pielikuma 17. pants)	60 % no izdienas pensijas, kas būtu izmaksājama ierēdnim
Minimālā apgādnieka zaudējuma pensija (Civildienesta noteikumu 79. pants)	35 % no pēdējās pamatalgas vai iztikas minimums

5.2. Aktuāra pieņēmumi

Šīs ir vērtības, kas jāprognozē saskaņā ar Civildienesta noteikumiem un labāko vispārpieņemto aktuāro praksi.

Šo aktuāra pieņēmumu vērtības tika prognozētas saskaņā ar vispārējo aktuāro praksi, un par tām tika panākta vienošanās ar dalībvalstu attiecīgo departamentu valstu ekspertiem 83. pantā minētās darba grupas sanāksmēs.

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma normām un darba grupas pieņemtajiem lēmumiem daži no šiem pieņēmumiem (piemēram, mirstības tabula) tiek pārskatīti, tikai veicot programmas piecu gadu novērtējumu, savukārt citi tiek pārskatīti katru gadu. Jaunākais piecu gadu novērtējums tika veikts 2018. gadā.

5.3. Demogrāfiskie pieņēmumi

Galvenie demogrāfiskie aktuāra pieņēmumi ir šādi.

– Mirstības tabulas: *Eurostat* izstrādātā 2018. gada ES mūža ilguma tabula (*EULT*) ir perspektīva tabula, kurā ietvertas paredzamā dzīves ilguma tendences 20 gadu laikposmā (tāds pats laikposms kā *PSEO* ilgums), balstoties uz *PSEO*

sastāva/populācijas mirstības dinamiku. Tādējādi 2018. gada *EULT* ir mūža ilguma tabula, kuras pamatā ir sastāvs/populācija, kas pilnībā atbilst *PSEO*.

2. tabulā ir atspoguļots izvilkums no *EULT*.

Vecums	Vīrieši		Sievietes	
	Nāves iespējamība x gadu vecumā	Paredzamais dzīves ilgums	Nāves iespējamība x gadu vecumā	Paredzamais dzīves ilgums
40	0,00052220	44	0,00040251	47
45	0,00089611	39	0,00069129	42
50	0,00151059	35	0,00118716	37
55	0,00254589	30	0,00203834	32
60	0,00428923	25	0,00349874	27
65	0,00691083	21	0,00600232	23
70	0,01268196	17	0,00923173	19
75	0,02321581	13	0,01561910	15
80	0,04230976	10	0,02977824	11
85	0,07648061	7	0,05640000	8
90	0,13322851	5	0,10771240	5

- Invaliditātes tabulas, kuras *Eurostat* ir izstrādājis, pamatojoties uz iepriekšējiem novērojumiem.

- Pieņemtais pensionēšanās vecums; saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma 4. panta 3. punktu tiek pieņemts, ka pensionēšanās noritēs pēc fiksētas vidējās likmes, kas mainās atkarībā no katra darbinieka dienesta uzsākšanas datuma.

- Varbūtība, ka ierēdnis pensionēšanās datumā ir precējies.

- Koeficienti attiecībā uz bāreņiem un šķirtiem laulātajiem u. tml.

3. tabulā ir sniegts to demogrāfisko pieņēmumu saraksts, kas izmantoti pēdējā pensiju novērtējumā 2018. gadā.

3. tabula. Demogrāfiskie pieņēmumi, kas izmantoti, veicot aktuāro novērtējumu 2018. gadā

Demogrāfiskie pieņēmumi	31.12.2017.
Mūža ilguma tabula (dalībnieki bez invaliditātes)	2018. gada *EULT*
Mūža ilguma tabula (dalībnieki ar invaliditāti)	2018. gada *EULT* + 3 gadi
Invaliditātes tabula	2018. gada invaliditātes tabula

Pašreizējais ģimenes stāvoklis	Pašreizējais ģimenes stāvoklis
Varbūtība, ka ierēdnis pensionēšanās datumā ir precējies, vīriešiem	82 %
Varbūtība, ka ierēdnis pensionēšanās datumā ir precējies, sievietēm	52 %
Vidējā vecuma starpība starp ierēdni un viņa/viņas partneri	1 gads
Aplēstais pensionēšanās vecums	No 63 līdz 66 gadiem
Apgrozījums	Apgrozījums 2018. gadā

5.4. Finanšu un ekonomiskie pieņēmumi

Saskaņā ar CN XII pielikuma 10. un 11. pantu faktisko pazemināto likmi (RDR — procentu likmes dalībvalstu ilgtermiņa valsts parādam) un vispārējo algu pieaugumu (GSG — gada izmaiņu likme algu skalā) aprēķina kā atbilstošo likmju mainīgo vidējo lielumu iepriekšējo 30 gadu laikā. Taču līdz 2020. gadam saskaņā ar XII pielikuma 11.a pantu mainīgo vidējo lielumu aprēķina, pamatojoties uz konkrētu laika grafiku.

2018. gadā RDR un GSG tika aprēķināti kā atbilstošo likmju vidējais rādītājs 24 iepriekšējo gadu laikā, no 1994. gada līdz 2017. gadam: tā rezultātā 2018. gada korekcijā RDR un GSG vērtības bija attiecīgi 2,9 % un –0,1 %.

Cits svarīgs ekonomiskais pieņēmums ir ISP (atsevišķu algu pieauguma) tabula, kas attiecas uz algu pieaugumu, kas atspoguļo ES ierēdņu karjeras izaugsmi (t. i., paaugstinājumus un darba stāžu). Līdz ar jauno Civildienesta noteikumu stāšanos spēkā 2014. gada 1. janvārī izmainījās ES amatpersonu karjeras virzība, kā arī pastiprinājās saikne starp pakāpi un funkciju; AD un AST funkciju grupu augstāko pakāpju piešķiršana tagad ir ierobežota ar noteiktiem nosacījumiem. Turklāt tika ieviesta AST/SC funkciju grupa.

4. tabulā ir sniegts to ekonomisko un finanšu pieņēmumu saraksts, kas izmantoti pēdējā pensiju novērtējumā 2018. gadā.

4. tabula. Ekonomiskie un finanšu pieņēmumi, kas izmantoti 2018. gada aktuārajā novērtējumā

Finanšu pieņēmumi	**31.12.2017.**
Algu tabula	Spēkā no 01.07.2017.
Ilgums	20 gadi
Nominālā pazemināta likme (NDR)	4,8 %
Inflācijas līmenis (IR)	1,8 %
Faktiskā pazemināta likme (RDR)	2,9 %
Vispārējais algu pieaugums (GSG)	-0,1 %
Vispārējā pensiju pārvērtēšana (GPR) (vienāda ar GSG)	-0,1 %

Atsevišķu algu pieaugums (ISP)	2018. gada ISP tabula
Bāreņa un šķirtā laulātā pensijas koeficients	13 %
Korekcijas koeficienti (XI pielikuma 3. panta 5. punkts un XIII pielikuma 20. pants)	0,0 %

6. REZULTĀTI: PENSIJAS IEMAKSU LIKMES ATTĪSTĪBA

6.1. Pensiju novērtējumi laikposmā no 2014. gada līdz 2018. gadam

Laikposmā no 2014. gada līdz 2018. gadam, lai garantētu programmas līdzsvaru, pensijas iemaksu likme tika aprēķināta kā viena trešdaļa no attiecības starp kopējām dienesta izmaksām un kopējām gada pamatalgām saskaņā ar Civildienesta noteikumu 83. panta 2. punktu.

5. tabulā ir parādīti katra novērtējuma rezultāti kopš 2014. gada.

5. tabula. Pensiju iemaksas gada griezumā no 2014. gada līdz 2018. gadam

Pozīcijas	Pensiju novērtējumi				
	2014. g.	2015. g.	2016. g.	2017. g.	2018. g.
	Atsauces datums				
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
Pensionēšanās dienesta izmaksas	28,3 %	28,2 %	27,2 %	27,1 %	27,4 %
Invaliditātes dienesta izmaksas	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,7 %
Dienesta izmaksas nāves gadījumā	0,9 %	0,9 %	1,0 %	0,9 %	0,9 %
Dienesta izmaksu / pamatalgas attiecība	**30,4 %**	**30,5 %**	**29,5 %**	**29,3 %**	**30,0 %**
Ierēdņu iemaksu likme (1/3 no kopējās attiecības)	**10,1 %**	**10,2 %**	**9,8 %**	**9,8 %**	**10,0 %**
Piemērotā iemaksu likme ierēdņiem	**10,1 %**	**10,1 %**	**9,80 %**	**9,80 %**	**10,0 %**

6.2. Pēdējā pensiju novērtējuma rezultāti

PSEO 2018. gada aktuārais novērtējums norāda uz to, ka, lai nodrošinātu šīs pensiju programmas līdzsvaru, iemaksu likme, kas nepieciešama, lai finansētu vienu trešdaļu no izmaksājamiem pabalstiem, ir 10,0 % no pamatalgas (vai invaliditātes pabalsta).

Iepriekš norādītā aprēķinātā iemaksu likme (10 %) ir viena trešdaļa no attiecības starp dienesta izmaksu kopsummu (1 424,8 miljoni EUR) un gada pamatalgu kopsummu (4 749,2 miljoni EUR). Šī likme ir *augstāka* (+ 0,2 %) nekā tā, kas tika aprēķināta 2017. gadā (9,8 %).

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 83.a panta 3. punktu 83. panta 2. punktā noteikto atsauces skaitli ir nepieciešams pārskatīt. Komisija pārskatīto iemaksu likmi (10,0 %) divu nedēļu laikā pēc pārskatīšanas informatīvā nolūkā publicē *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* C sērijā.

Pārskatītā likme stājas spēkā tajā pašā laikā, kad spēkā stājas Civildienesta noteikumu 65. pantā paredzētā atalgojuma ikgadējā pārskatīšana, t. i., tā stājas spēkā ar atpakaļejošu datumu 2018. gada 1. jūlijā.

7. PENSIJU PROGRAMMAS LĪDZSVARS

Kā paskaidrots šā ziņojuma 2.3. punktā, *PSEO* ir līdzsvarā, ja gada iemaksas, ko maksā darbinieki, sedz vienu trešdaļu no gada laikā iegūtajām tiesībām, t. i., saskaņā ar Civildienesta noteikumiem attiecībā uz izdienas pensiju 1,8 %, 1,9 % vai 2 % no pēdējās pamatalgas pirms pensionēšanās. Tā kā pensijas iemaksu likme tiek aprēķināta, lai nodrošinātu programmas uzturēšanu līdzsvarā, programma ir līdzsvarā, kad tiek piemērota aprēķinātā likme.

Šā ziņojuma pārskata periodā, pamatojoties uz *Eurostat* aprēķināto iemaksu likmi, pensijas iemaksu likme tika pārskatīta pēc tam, kad vērā tika ņemtas Civildienesta noteikumu īpašās normas:

- Civildienesta noteikumu XII pielikuma 2. panta 1. punkts (pārskatīšanas rezultātā iemaksas likme palielinās vai samazinās ne vairāk kā par vienu procentu punktu virs vai zem iepriekšējā gadā piemērotās likmes);

- Civildienesta noteikumu XII pielikuma 2. panta 2. punkts (starpību, kas konstatēta starp pārskatīto iemaksu likmi, kas būtu radusies aktuārā aprēķina rezultātā, un pārskatīto vērtību, kas iegūta 1. punkta pēdējā teikumā minētās nobīdes rezultātā, nekad neatgūst vai attiecīgi to neņem vērā turpmākos aktuārajos aprēķinos);

- Civildienesta noteikumu 83.a panta 4. punkts (īstenojot ikgadējās pārskatīšanas katrus piecus gadus veicamajā aktuārajā novērtējumā, iemaksu likmi pārskata tikai tad, ja pastāv vismaz 0,25 punktu atšķirība starp pašlaik piemērojamo iemaksu likmi un likmi, kas nepieciešama, lai uzturētu aktuāro līdzsvaru. Šis ierobežojums neattiecas uz piecu gadu perioda novērtējumu, piemēram, 2018. gada novērtējumu).

1. grafiks atspoguļo aprēķināto un piemēroto iemaksu likmju kopsavilkumu.

1. grafiks. Aprēķināto un piemēroto pensijas iemaksu likmju kopsavilkums

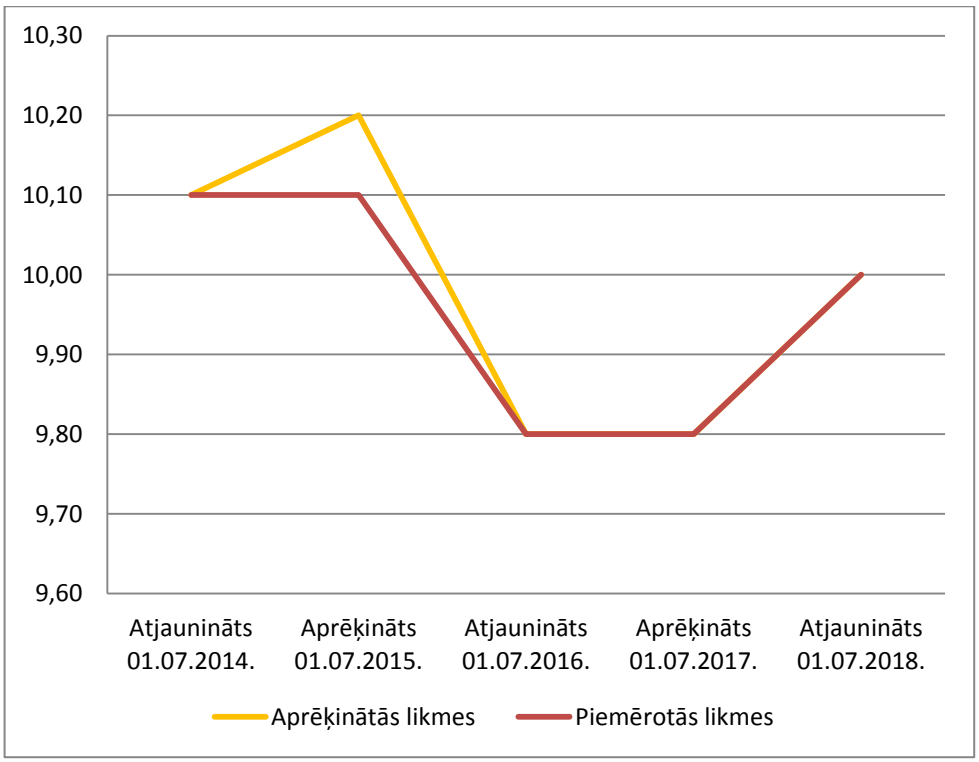

Diagramma parāda, ka piemērotā pensijas iemaksu likme bija ļoti tuva *Eurostat* aprēķinātajai. Jāatzīmē, ka nelielas atšķirības starp likmēm, kas izriet no iepriekšminēto Civildienesta noteikumu piemērošanas, var būt pozitīvas vai negatīvas; šīs atšķirības ilgtermiņā parasti cita citu neitralizē.

Tādējādi šī metode ir sasniegusi savu konkrēto mērķi — garantēt, ka pensiju iemaksas, ko darbinieki iemaksā budžetā, sedz vienu trešdaļu no pensiju programmas izmaksām, kā noteikts Civildienesta noteikumu XII pielikuma 1. panta 1. punktā, un tādējādi uzskatāms, ka *PSEO* programma atrodas aktuārā līdzsvarā.

8. *PSEO* IETEKME UZ BUDŽETU

20. gadsimta 60. gados Padome nolēma, ka darbinieku iemaksas netiek novirzītas faktiskā pensiju fondā, bet gan tiek ieskaitītas ES budžetā, kolīdz tās tiek iekasētas, un tās izlieto saskaņā ar budžeta lēmējinstitūcijas lēmumiem, t. i., tās netiek piesaistītas kādai konkrētai politikas jomai. Tajā pašā laikā Padome nolēma, ka darba devēja iemaksas daļa netiks iekasēta. Tā vietā ES iestādes apņēmās maksāt turpmākus pensiju pabalstus, kurus izmaksā no Savienības budžeta, brīdī, kad darbinieki pensionējas.

Līdz ar to ES pensiju programma pagātnē ir radījusi neto ieņēmumus, jo tā vēl nav nobriedusi, t. i., to aktīvo darbinieku iemaksas, kas ieguva pensijas tiesības, pārsniedza pabalstus, ko saņem ierobežots skaits pensionēto darbinieku. Pensiju programmas ieņēmumus veidoja darbinieku un darba devēju iemaksas; darba devēju iemaksas nebija iekļautas fondā, bet tikai atspoguļojās pensiju saistībās. Tādā veidā **ES budžets faktiski aizņēmās naudu no programmas dalībniekiem pret garantiju nākotnē maksāt pabalstus**.

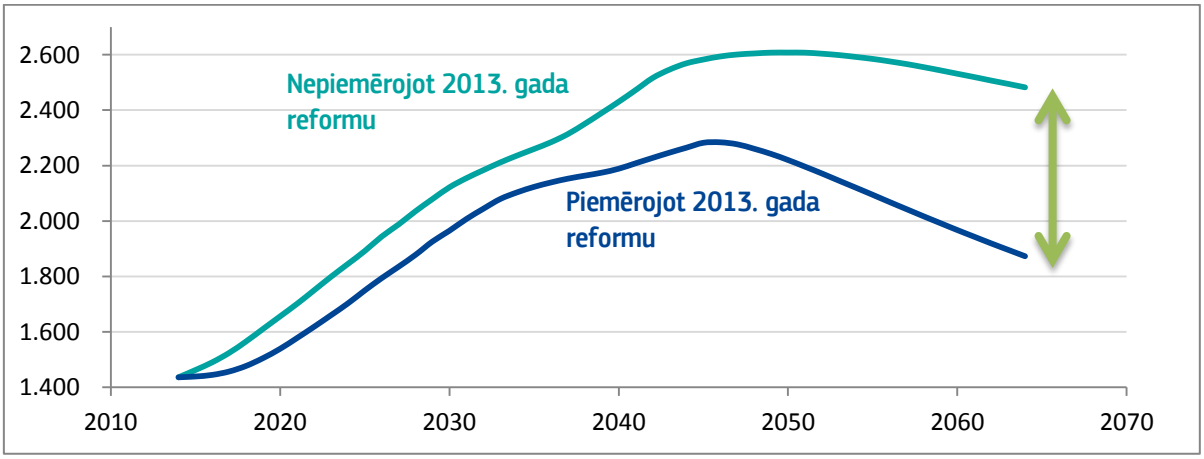
Sakarā ar ES izaugsmi un darbaspēka pieaugumu tajā kopš pensiju programmas izveidošanas 20. gadsimta 60. gados pensionāru neto skaits (starpība starp to darbinieku skaitu, kas

pensionējas, un pensionāriem, kas aiziet mūžībā) ir pieaudzis un turpinās pieaugt nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) laikā. Lai arī kārtējās reformas nodrošinās, ka ilgtermiņā pensiju izdevumi tiks ievērojami samazināti, šīm reformām tika piemēroti pārejas noteikumi, ņemot vērā, ka pensijas tiesības tiek aizsargātas saskaņā ar iegūto tiesību principu. Tādēļ **pensiju izdevumu reformas ietekme uz budžetu tikai pakāpeniski parādās laika gaitā**. Tā rezultātā *PSEO* brieduma trūkuma dēļ pensiju izdevumu palielināšanās tendence turpināsies līdz 21. gadsimta 40. gadiem.

2016. gada *Eurostat* pētījums par pensiju izmaksu ilgtermiņa ietekmi uz budžetu apstiprināja ievērojamos pensiju ietaupījumus, kas būs novērojami reformas rezultātā (sk. 2. grafiku)[10]. Šo pētījumu dalībvalstis atzinīgi novērtēja kā objektīvu un reālu situācijas novērtējumu. *Eurostat* konstatēja, ka 2013. gada reforma **samazinātu ilgtermiņa pensiju izmaksas par aptuveni 30 %** papildus ietaupījumiem no iepriekšējās pensiju programmas pārveidošanas 2004. gadā. Pēc šī *Eurostat* pētījuma vairākas dalībvalstis uzsvēra pensiju noteikumu nozīmīgumu, nodrošinot, ka ES joprojām ir pievilcīga struktūra pieteikumu iesniedzējiem no visām dalībvalstīm un jo īpaši tām, kurās ir relatīvi augsti ienākumi uz vienu iedzīvotāju.

Turklāt divas secīgas Civildienesta noteikumu reformas tika īstenotas ļoti īsā laikā (t. i., 2004. un 2014. gadā), kas arī noteica juridisko nepieciešamību ieviest **pārejas pasākumus** to īstenošanā, kas attiecas uz lielu patlaban strādājošo darbinieku daļu. Papildus šiem juridiskajiem ierobežojumiem turpmākās esošo noteikumu izmaiņas šajā brīdī papildus mazinātu noteiktību un paredzamību attiecībā uz darba apstākļiem un pensiju pabalstiem. Tas, visticamāk, vēl vairāk kavētu iestāžu spēju novērst ievērojamo ģeogrāfisko nelīdzsvarotību.

2. grafiks. Ilgtermiņa pensiju izmaksu attīstība (skaitļi miljonos EUR nemainīgās cenās) saskaņā ar 2016. gada *Eurostat* pētījumu

9. SECINĀJUMI

Komisijas īstenotais Civildienesta noteikumu XII pielikums ir nodrošinājis *PSEO* stabilitāti un nosacītā fonda līdzsvaru, savukārt 2004. un 2013. gada Civildienesta noteikumu reformas ir īstenotas sekmīgi, pakāpeniski palielinot ikgadējos ietaupījumus.

[10] SWD(2016) 268

Ņemot vērā iepriekš minēto, Civildienesta noteikumu XII pielikuma piemērošana ir sasniegusi savu konkrēto mērķi — garantēt *PSEO* līdzsvaru —, jo pensiju iemaksas, ko darbinieki iemaksā budžetā, sedz vienu trešdaļu no katru gadu iegūtajām tiesībām šādu iemeslu dēļ:

– *Eurostat* aprēķinātā iemaksu likme aptvēra vienu trešo daļu no šajā gadā iegūtajām pensijas tiesībām;

– aprēķināto iemaksu likmi apstiprināja valstu eksperti un kvalificēti neatkarīgie eksperti;

– piemērotā iemaksu likme bija ļoti tuva aprēķinātajai;

– nelielas atšķirības starp aprēķinātajām un piemērotajām likmēm bija saistītas ar īpašiem nosacījumiem Civildienesta noteikumos. Tā kā šīs atšķirības var būt pozitīvas vai negatīvas, ilgtermiņā tās parasti cita citu neitralizē.

Likumdevēji nolēma, ka pašreizējā ziņojumā galvenā uzmanība jāpievērš 2014.–2018. gada pensiju programmas aktuārajam līdzsvaram, nevis pensiju izdevumu turpmākajai attīstībai. Turpretī jānorāda, ka Komisija savā priekšlikumā Padomes Regulai, ar ko nosaka nākamo daudzgadu finanšu shēmu, iekļāva paredzamos izdevumus laikposmam no 2021. gada līdz 2027. gadam, kuri būtībā balstīti uz ikgadējo pensiju izdevumu pieaugumu, kā tas norādīts 8. daļā. Šajā sakarā Komisija 2023. gada DFS starpposma pārskatīšanas ietvaros arī apņēmās apsvērt iespēju izveidot ES personāla kapitāla pensiju fondu.